

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ДОЦЕНКО ОЛЕНА ЮРІЇВНА

УДК 336.15:330.341.1:332.14

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ КОНСОЛІДОВАНОГО
ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Київ – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економічного аналізу та фінансів Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» Міністерства освіти і науки України (м. Дніпропетровськ).

Науковий керівник заслужений діяч науки і техніки України,
доктор економічних наук, професор
Галушко Ольга Сергіївна,
Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет» (м. Дніпропетровськ),
професор кафедри економічного аналізу і фінансів

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, **професор**
Десятнюк Оксана Миронівна,
Тернопільський національний економічний університет (м. Тернопіль),
професор кафедри податків та фіскальної політики,
директор навчально-наукового інституту інноваційних освітніх технологій

кандидат економічних наук, доцент
Ломачинська Ірина Анатоліївна,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (м. Одеса),
доцент кафедри економічної теорії та історії економічної думки
заступник директора інституту математики, економіки і механіки,

Захист відбудеться «28» листопада 2014р. о 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.063.01 ПВНЗ «Європейський університет» за адресою: 03115, м. Київ, бульв. Академіка Вернадського, 16-в, ауд. 218.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці ПВНЗ «Європейський університет» за адресою: 03115, м. Київ, бульв. Академіка Вернадського, 16-в, вул.. Депутатська, 15/17.

Автореферат розісланий «27» жовтня 2014р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

О. В. Гривківська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Основним фактором зміни величини витрат на виробництво та доведення до споживача одиниці продукції, забезпечення формування тенденції зростання прибутку господарюючих суб'єктів, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності підприємств є інноваційний характер їх розвитку, що підвищує ефективність використання ресурсної бази, посилює конкурентні позиції суб'єктів господарювання на ринку, забезпечує зростання зайнятості населення та позитивні зрушення соціально-економічного характеру у регіоні.

Вагомою причиною, що стримує забезпечення інноваційного розвитку регіону, є стан управління його фінансовим забезпеченням, що в умовах загострення кризових явищ в економіці актуалізує проблему дослідження.

Для української економіки характерним є досить низький рівень освоєння й використання інновацій, що підтверджено статистичними даними, та, з одного боку, є результатом недостатнього прояву підприємницької активності населення в регіоні, а, з іншого, – відсутньою реакцією підприємств на необхідність їх запровадження внаслідок обмеженості джерел фінансування інноваційних проєктів, що негативно впливає на конкурентоспроможність продукції, самих суб'єктів господарювання та їхні конкурентні переваги на внутрішньому та зовнішньому ринках. Тому створення умов для інноваційного розвитку регіонів і України в цілому є пріоритетним напрямком подальшого розвитку національної економіки, що обумовлює необхідність розробки фінансового механізму інноваційного розвитку регіону, який би забезпечив консолідацію фінансових ресурсів підприємців, місцевих та центральних органів влади, позабюджетних фондів у процесі фінансування інноваційного розвитку, обґрунтування меж участі у цьому процесі кожного з розпорядників фінансових ресурсів.

Теоретико-методологічні засади розуміння понять «інновації», «інноваційна діяльність» закладені у працях зарубіжних учених П. Друкера, Д. Кларка, Б. Лундвалла, А. Мондстерісі, Р. Нельсона, М. Портера, А. Сандовара, А. Томпсона, Й. Шупетера, М. Янга. Різнібічні аспекти активізації інноваційної діяльності, дослідження впливу інновацій на економічне зростання, поширення венчурного підприємництва в інноваційній сфері розглянуті в роботах І. Грішина, П. Гулькіна, В. Іванова, В. Колоколова, О. Коробейнікова, О. Кулагіної, А. Маннапова, О. Мотовілова, П. Супрунова.

Дослідження, проведені до теперішнього часу вітчизняними науковцями у галузі інновацій, розкривають, в основному, два аспекти: перший – методичні підходи до оцінки ефективності інноваційного розвитку або окремих інноваційних проєктів, вибір з них найбільш ефективних; другий – пошук джерел фінансування інноваційного розвитку. Дослідженню фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки України та її регіонів, класифікації інноваційних проєктів, управління інноваційною діяльністю, податкового стимулювання інноваційного розвитку присвячені роботи В.М. Білякова, О.В. Беякової, Л.І. Воротиної, О.С. Галушко, О.В. Гривківської, О.О. Григор, С.М. Дишлюк, О. М. Десятнюк, І.Ю. Спіфанової, О.В. Єрмошкіної, О.В. Комеліної, М.І. Крупки, А.Я. Куз-

нецової, І.А. Ломачинської, В.М. Мельника, Н.С. Прокопенко, В.О. Шпильової, О.М. Юркевич та інших науковців.

Разом з тим потребують уточнення, поглиблення та доопрацювання теоретико-методичні та практичні засади управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону в умовах нестабільності та мінливості джерел фінансування інноваційних проектів, що обумовило актуальність теми дисертаційної роботи, її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Виконання дисертаційної роботи відбувалось у контексті Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009-2013 рр. (Постанова Президії НАН України від 25.02.2009 № 55), а саме: прогнозування та моделювання розвитку економічних, технологічних, інноваційних і соціально-демографічних процесів; інноваційна та інвестиційна політика; регіональний розвиток; фінанси, грошовий обіг і кредит.

Дисертація була виконана в межах науково-дослідних робіт кафедри економічного аналізу ДВНЗ «Національний гірничий університет»: «Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств на базі інноваційного розвитку» (№ ДР 0104U005790), де автором були визначені теоретико-методичні підходи до інноваційної інфраструктури регіону; «Удосконалення фінансового механізму інтенсифікації розвитку гірничо-металургійного комплексу України» (№ ДР 0109U002820), у якій автором обґрунтовано регіональні аспекти активізації інноваційної складової конкурентоспроможності підприємств регіону; «Фінансово-економічний механізм забезпечення підвищення реінвестування на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України» (№ ДР 0111U002820), де автором викладено науково-методичні підходи до визначення оптимальної структури джерел фінансування інноваційних проектів в регіоні.

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретично-методичних засад і практичних рекомендацій з удосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування інноваційних проектів.

Відповідно до поставленої мети дисертаційного дослідження були визначені наступні завдання:

- на основі критичного аналізу існуючих досліджень, розкрити визначення сутності економічних категорій «інноваційний розвиток регіону» та «фінансовий механізм інноваційного розвитку регіону»;

- систематизувати класифікаційні ознаки джерел фінансування інноваційного розвитку регіону та удосконалити їх класифікацію;

- обґрунтувати науково-методичний підхід до оцінки впливу джерел фінансування на рівень інноваційного розвитку регіону, формування рейтингу регіону за ознакою «інноваційний розвиток»;

- розробити рекомендації з удосконалення методичних засад визначення впливу факторів на окремі складові економічного ефекту з метою обґрунтування структури консолідованого фінансування;

- обґрунтувати теоретично-методичну базу визначення участі розпорядників фінансових ресурсів у консолідованому фінансуванні інноваційних проектів залежно від очікуваного комерційного, економічного, екологічного, бюджетного та соціального ефекту;

- обґрунтувати напрями трансформації структури управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку в регіоні.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку в регіоні.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти ефективного управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку в регіоні на основі консолідованого фінансування інноваційних проектів.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є діалектичний метод пізнання, системний та історичний підходи, фундаментальні положення концепції сталого розвитку, загальної економічної теорії та теорії фінансів, теорії інновацій, теорії економічної ефективності, теорії інвестицій.

У роботі використані такі методи дослідження: метод логічного узагальнення, наукової абстракції, системно-структурний аналіз (при дослідженні поняття інноваційного розвитку регіону, сутності та структури фінансового механізму регіонального інноваційного розвитку); кореляційний аналіз, статистичний аналіз, графічний метод (при обґрунтуванні взаємозалежності факторів впливу інноваційного розвитку регіону); факторний порівняльний і структурний аналізи (при аналізі фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонів України); методи економіко-математичного моделювання (для визначення оптимальної структури джерел фінансування інноваційних проектів).

Інформаційну базу дисертаційного дослідження становлять нормативно-правові акти України, статистичні та аналітичні матеріали Державної служби статистики України та Державної служби статистики Дніпропетровської області, звітність Дніпропетровської обласної державної адміністрації, матеріали міжнародних фінансових установ, наукові розробки зарубіжних та вітчизняних вчених з досліджуваної проблематики, електронні ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні і практичному застосуванні нових економічних конструкцій щодо удосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону шляхом консолідованого фінансування інноваційних проектів, зокрема:

удосконалено:

- класифікацію джерел фінансування інноваційного розвитку регіону, яка, на відміну від існуючих, доповнена класифікаційною ознакою «за видами отриманих ефектів фінансування», що дозволяє враховувати отриманий розпорядником фінансових ресурсів ефект (економічний, комерційний, бюджетний, соціальний та екологічний) при визначенні участі розпорядників фінансових ресурсів у консолідованому фінансуванні інноваційних проектів;

- теоретичні підходи щодо фінансування інноваційного розвитку регіону за рахунок консолідованих джерел, які, на відміну від існуючих, полягають у ви-

значенні частки імовірних видів очікуваних ефектів, що дозволяє розрахувати частку кожного розпорядника фінансовими ресурсами у загальній структурі фінансового забезпечення інноваційного проекту та уможливорює оптимальний розподіл фінансового навантаження і ризиків між розпорядниками фінансових ресурсів;

- теоретичні підходи щодо оцінювання рівня інноваційного розвитку регіону, які, на відміну від існуючих, передбачають розрахунок коефіцієнта сукупного рейтингу інноваційного розвитку регіону як середнього арифметичного рейтингових оцінок сукупності показників по кожному регіону (валовий регіональний продукт, рівень соціально-економічного розвитку регіону, кількість інноваційно активних підприємств у промисловості, обсяг інноваційної продукції, обсяг власних джерел фінансування інноваційної діяльності, обсяг бюджетних джерел фінансування інноваційної діяльності, кадрове забезпечення інноваційного процесу), що дасть можливість виокремлювати інвестиційно привабливі регіони з метою їх консолідованого фінансування;

- обґрунтування процесу управління фінансовим забезпеченням регіонального інноваційного розвитку, що передбачає перерозподіл функцій управління інноваційним розвитком на рівні органів місцевого самоврядування шляхом введення нового структурного підрозділу з виконання посередницьких функцій та контролю за витрачанням коштів на основі трансформації існуючих підрозділів (без збільшення чисельності персоналу), що сприятиме удосконаленню консолідованого фінансування інноваційних проектів регіонального розвитку за рахунок збору та видачі інформації щодо розпорядників фінансових ресурсів та об'єктів фінансування;

набули подальшого розвитку:

- теоретичні підходи щодо визначення інноваційного розвитку регіону як процесу створення та впровадження інновацій в регіоні, що зумовлює якісне спрямування його соціально-економічного розвитку у довгостроковій перспективі та отримання економічного, комерційного, бюджетного, соціального та екологічного ефектів, пов'язаних з реалізацією регіональних інноваційних проектів, що, на відміну від існуючих, дозволяє виокремити види отриманих ефектів від впровадження інновацій;

- теоретичні підходи щодо визначення фінансового механізму інноваційного розвитку регіону як сукупності та взаємопов'язаності форм, методів, видів та елементів фінансових відносин в регіоні, спрямованих на його інноваційний розвиток, з метою підвищення соціально-економічного рівня та конкурентоспроможності, що, на відміну від існуючих, враховують фінансові відносини та розвиток регіону в контексті впровадження інновацій та поглиблюють понятійний апарат фінансової науки;

- наукові підходи щодо визначення ефекту від реалізації інноваційного проекту його складових елементів: економічного (отримує економіка регіону при використанні споживачами результатів впровадження інноваційного проекту), комерційного (ефект підприємства-інноватора при впровадженні інноваційного проекту), бюджетного (ефект місцевих та центральних органів влади), соціального (внаслідок створення нових робочих місць та зменшення потреби у со-

ціальних виплатах), екологічного (зменшення виплат, пов'язаних зі збереженням навколишнього середовища та витрат на відновлення тимчасової втрати працездатності).

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення та практичні рекомендації щодо управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону можуть застосовуватися у практиці регіонального управління фінансовим забезпеченням інноваційних процесів та управління фінансовим забезпеченням на підприємствах, які впроваджують інновації. Пропозиції щодо підходу до управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону з метою визначення можливої структури джерел фінансування регіональних інноваційних проектів використані Ірмінською міською радою при розробці плану інноваційного розвитку м. Ірміно Луганської області (довідка № 124 від 19.02.2014 р.), Дніпропетровською обласною адміністрацією при розробці плану інноваційного розвитку Дніпропетровської області (довідка № 1138/0/211-14 від 19.03.2014 р.). Пропозиції щодо формування учасників консолідованого фінансування інноваційного проекту на підприємстві впроваджено у ТОВ «Приват-Агроцентр» (акт впровадження від 16.04.2014).

Теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» при викладанні дисциплін «Бюджетна система», «Місцеві фінанси», «Бюджетний менеджмент», «Інвестування», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» (довідка № 07-19/75 від 12.05.2014).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій викладено та обґрунтовано науково-методичні підходи до управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування інноваційних проектів.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що викладені у роботі, отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише ті положення, які є результатами особистого дослідження здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження були оприлюднені та отримали схвальну оцінку на наукових і науково-практичних конференціях, зокрема: міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України» (м. Дніпропетровськ, 2009–2011 рр.); міжнародній науково-практичній конференції «Трансферт технологій: від ідеї до прибутку» (м. Дніпропетровськ, 2010 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічний розвиток України і її регіонів: проблеми науки і практики» (м. Харків, 2010 р., 2013 р.); міжнародній науковій он-лайн конференції «Інновации в создании и управлении бизнесом» (м. Москва, 2010 р.); міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Фінансово-кредитний механізм в соціально-економічному розвитку країни» (м. Макєєвка, 2011 р.); всеукраїнській науково-практичній конференції «Стратегічні вектори розвитку національної економіки в умовах протидії викликам глобалізації» (м. Сімферополь, 2013 р.); всеукраїнсь-

кій науково-практичній конференції «Фінансовий механізм та обліково-аналітичне забезпечення сталого економічного розвитку» (м. Севастополь, 2013 р.).

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 22 наукові праці загальним обсягом 9,35 друк. арк., з яких особисто автору належать 9,25 друк. арк., у тому числі 3 розділи у 2 колективних монографіях, 8 статей у наукових фахових виданнях України (з них 1 - у співавторстві) та 1 - у зарубіжному науковому виданні, 10 публікацій у збірниках матеріалів конференцій.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 245 сторінок, у тому числі основного тексту 212 сторінки. 22 таблиць на 21 сторінках, 64 рисунка на 43 сторінках, 6 додатків на 33 сторінках. Список використаних джерел із 204 найменувань на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У дисертаційній роботі узагальнено і розвинуто науково-методологічні засади, розроблено методичні підходи та практичний інструментарій щодо ефективного управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування.

У першому розділі роботи «Теоретичні засади фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіону» досліджено сутність, економічну природу, фактори, класифікацію джерел, охарактеризовано методи фінансового забезпечення і стимулювання та систематизовано напрями управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону.

На базі критичного огляду науково-методичних підходів до визначення сутності інноваційного розвитку встановлено, що дотепер не існує єдиної думки щодо визначення змісту інноваційного розвитку регіону. Проте узагальнення теоретичних підходів авторів – представників зарубіжних та вітчизняних наукових шкіл щодо дослідження понять розвитку, інноваційного розвитку, регіонального розвитку, – дало можливість сформулювати власне бачення інноваційного розвитку регіону як процесу створення та впровадження інновацій в регіоні з метою отримання якісних змін в його соціально-економічному житті на довгострокову перспективу та отримання економічного, комерційного, бюджетного, соціального та екологічного видів ефектів як результату реалізації регіональних інноваційних проектів, що розкриває зміст поняття з позиції врахування фінансових, соціально-економічних та екологічних інтересів суб'єктів – учасників інноваційного розвитку: інноватора; підприємств регіону; самого регіону, держави; дозволило узагальнити фактори впливу на процеси активізації чи пригнічення інноваційного розвитку регіону: законодавчі, організаційно-управлінські, фінансово-економічні, техніко-технологічні, екологічні, гуманітарні та інформаційні. Водночас у процесі дослідження з'ясовано значення фінансового забезпечення на інноваційний розвиток регіону, ефективність чого залежить від функціональності елементів фінансового механізму інноваційного розвитку.

Аналіз еволюції формування поняття механізму інноваційного розвитку регіону, причин його виникнення, особливостей функціонування на різних рівнях, що визначають мету, цілі механізму та засоби їх досягнення, відмінностей у трактуванні різними науковими школами, дозволив запропонувати авторське визначення фінансового механізму інноваційного розвитку регіону як сукупності різноманітних форм, методів, видів та елементів фінансових відносин в регіоні, що забезпечують реалізацію інноваційних проектів для досягнення тенденції стійкого соціально-економічного зростання та підвищення його конкурентоспроможності порівняно з іншими регіонами, що, на відміну від попередніх підходів, містить вказання засобів досягнення інноваційного розвитку.

Обґрунтовано необхідність уточнення класифікації джерел фінансування інноваційного розвитку з огляду на потребу у пом'якшенні негативного впливу обмеженості джерел фінансування інновацій та удосконаленні якісного фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіону. Наявність численних наукових підходів, проте відсутність єдиної класифікації джерел фінансування інноваційного розвитку регіону дозволили згрупувати їх за видами джерел фінансування, терміном фінансування, ступенем ризику інноваційного проекту та доповнити класифікаційною ознакою «за видами отриманого ефекту від фінансування», що уможливило класифікацію джерел з позиції врахування отриманого від їх використання економічного, комерційного, бюджетного, соціального та екологічного ефекту. Уточнена класифікація джерел фінансування інноваційного розвитку дозволяє враховувати взаємозв'язок видів джерел фінансування інновацій з результатом, який отримують суб'єкти фінансування інноваційного проекту – розпорядники фінансових ресурсів.

На основі вивчення методичних підходів до розрахунку ефективності інноваційних проектів встановлено, що жодна з оцінок не враховує взаємозв'язку між джерелами фінансування та видами ефектів фінансування, не враховує можливості їх консолідації, не сприяє розв'язанню проблемних питань фінансування інноваційного розвитку: обмежена кількість джерел фінансування, висока їх вартість, труднощі отримання не дозволяють у повній мірі використовувати інноваційний потенціал регіону, що обумовило обґрунтування нагальної потреби грошової оцінки соціальних та екологічних наслідків впровадження інноваційного проекту, яка на даний час також знаходиться поза увагою методичних підходів до оцінки ефективності впровадження інноваційних проектів.

Обґрунтовано недосконалість методичних підходів щодо визначення структури джерел фінансування інновацій в умовах обмеженості фінансових ресурсів та необхідність економічного обґрунтування доцільності їх консолідованого використання.

Аргументовано, що консолідоване фінансування інноваційних проектів дозволяє об'єднати фінансові можливості різних розпорядників фінансових ресурсів, розподіливши між ними фінансове навантаження та ризику інноваційного проекту. Вибір сукупності розпорядників та визначення частки їх фінансових ресурсів пов'язується з ефектом, який отримує розпорядник в результаті впровадження інноваційного проекту. Доведено, що вид фінансування проекту безпосередньо пов'язаний з результатом, який отримує розпорядник фінансових ресу-

рсів, а саме: бюджетне фінансування пов'язане з бюджетним ефектом (розпорядник – органи державної або місцевої влади); фінансування за рахунок власних коштів пов'язане з комерційним ефектом (розпорядник – підприємство-інноватор); фінансування за рахунок залучених джерел пов'язане з економічним ефектом (розпорядники – підприємства регіону, суб'єкти фінансового ринку або інші суб'єкти господарювання); фінансування за рахунок фандрайзингу, джерел позабюджетних фондів, регіональних цільових програм пов'язане з формуванням соціального та екологічного ефектів (розпорядники – неприбуткові організації, позабюджетні фонди).

У другому розділі «Стан та тенденції інноваційного розвитку регіону та його фінансового забезпечення» викладено результати оцінювання рівня інноваційного розвитку регіонів України (за адміністративним поділом), аналізу фінансового забезпечення інноваційного розвитку за джерелами фінансування та представлено участь розпорядників фінансових ресурсів у фінансовому забезпеченні інноваційного розвитку регіону у вигляді економіко-математичної моделі оптимального розподілу консолідованого фінансування інноваційного проекту.

Дослідження стану інноваційного розвитку регіонів України свідчить про його повільні темпи та концентрацію впровадження інновацій тільки в окремих регіонах. Станом на кінець 2013 року до них відносяться Харківська, Запорізька, Донецька, Дніпропетровська, Івано-Франківська області та м. Київ.

У ході дослідження було запропоновано удосконалення науково-методичного підходу до визначення оцінки впливу джерел фінансування на рівень інноваційного розвитку регіону та формування рейтингу регіону за ознакою «інноваційний розвиток», розрахунок якого, на відміну від існуючих підходів, базується на визначенні сукупного рейтингу інноваційного розвитку регіону (СРІРР) та розраховується за формулою:

$$k_i^{ip} = \frac{\sum_{j=1}^m \Phi_{ji}^{i3}}{m}, \quad (1)$$

де k_i^{ip} - коефіцієнт, який характеризує сукупний рейтинг інноваційного розвитку i -регіону (i – порядковий номер регіону, $i=1,2,\dots,26$), Φ_{ji}^{i3} - j – рейтинг фактору інноваційного розвитку i -регіону (валовий регіональний продукт, рівень соціально-економічного розвитку, кількість інноваційно активних підприємств у промисловості, обсяг інноваційної продукції, власні джерела фінансування інноваційної діяльності, бюджетні джерела фінансування інноваційної діяльності, кадрове забезпечення інноваційного процесу); m – кількість аналізованих факторів інноваційного розвитку i -регіону.

Аналіз проведеного ранжирування регіонів за факторами інноваційного розвитку дозволив представити рейтинг кожного регіону та розрахувати рівень його інноваційного розвитку (рис. 1), що дозволяє оцінити вплив різних джерел фінансування та інших факторів на рівень впровадження інновацій в регіоні.

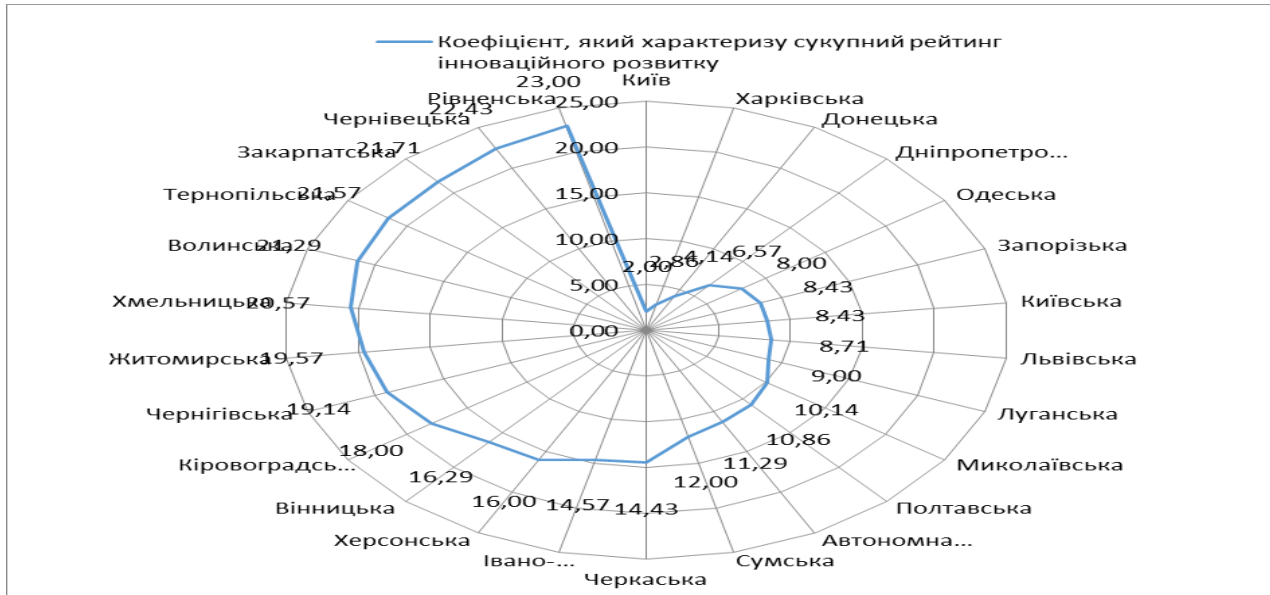

Рис. 1 Рівень інноваційного розвитку регіонів України

Джерело: за розрахунками автора

Доведено, що в Україні інноваційний розвиток регіонів має асиметричний характер, тобто для частини з них притаманною є наявність значних переваг соціально-економічного характеру у здійсненні інноваційної діяльності, а інші регіони відрізняються від попередніх суттєвим відставанням від середніх значень за показниками інноваційного розвитку.

Розподіл джерел фінансування інновацій в Україні дозволив визначити основних розпорядників фінансових ресурсів, які будуть приймати участь у консолідованому фінансуванні інноваційного проекту (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл фінансування інновацій за джерелами та кількістю підприємств, які впроваджують інновації

Джерела фінансування за рахунок:	2010 р.		2012 р.		2013 р.		Відношення 2013р. до 2010 р.	
	Кількість підприємств	млн. грн.	Кількість підприємств	млн. грн.	Кількість підприємств	млн. грн.	Кількість підприємств	млн. грн.
власних коштів	1043	4775,2	1299	7335,9	1288	6973,5	123,5	14613
державного бюджету	23	87	27	224,3	10	24,6	43,5	28,4
місцевих бюджетів	17	5,7	28	17,6	24	157,7	141,2	2783,8
позабюджетних фондів	2	0,929	1	0,025	1	2,2	50,0	233,7
вітчизняних інвесторів	12	31,02	19	154,5	12	123,8	100,0	398,9
іноземних інвесторів	11	2411,4	15	994,8	12	1253,2	109,1	51,9
кредитів	36	626,1	67	2407,8	55	630,2	152,8	100,7
інших джерел	8	108,1	14	345,8	11	397,6	137,5	367,6

Джерело: розраховано на підставі даних Державної служби статистики України

Це дозволило обґрунтувати теоретичні основи удосконалення методики визначення ефекту від реалізації інноваційного проекту на базі врахування його складових елементів та уточнити сутність комерційного та економічного ефектів: комерційний пропонується розглядати як ефект від реалізації інноваційного проекту, що визначається приростом прибутку підприємства-інноватора, а економічний – як сумарний комерційний ефект на підприємствах регіону внаслідок споживання товарів, продукції або послуг підприємства-інноватора, постачання йому необхідних матеріалів, обладнання, сировини тощо, необхідних для реалізації інноваційного проекту.

Доведена доцільність розмежування бюджетного ефекту від реалізації інноваційного проекту за рівнями його отримання на: бюджетний ефект державного та місцевого рівнів; при цьому розрахунок загального бюджетного ефекту від реалізації інноваційного проекту запропоновано представляти сумою бюджетних ефектів різних рівнів. У свою чергу розрахунок бюджетного ефекту державного рівня рекомендовано представляти як:

$$E_{\sigma}^{op} = ((\Delta\Pi^{ni} + \Sigma\Delta\Pi^{nc}) \times СПП / 100 + (\Delta BP^{ni} + \Sigma\Delta BP^{nc}) \times СПДВ / 100) - \Phi ДБ, \quad (2)$$

де $\Delta\Pi^{ni}$ – зміна прибутку підприємства-інноватора після реалізації інноваційного проекту, грн.; $\Sigma\Delta\Pi^{nc}$ – сумарна зміна прибутку підприємств-споживачів продукції підприємства-інноватора після реалізації інноваційного проекту, грн.; $СПП$ – ставка податку на прибуток підприємств, %; ΔBP^{ni} – приріст виторгу від реалізації підприємства-інноватора після реалізації інноваційного проекту без ПДВ, грн.; $\Sigma\Delta BP^{nc}$ – сумарна зміна виторгу від реалізації підприємств-споживачів продукції підприємства-інноватора після реалізації інноваційного проекту без ПДВ, грн.; $СПДВ$ – ставка податку на додану вартість, %; $\Phi ДБ$ – державна підтримка інноваційного проекту за рахунок коштів державного бюджету, грн.

Бюджетний ефект на місцевому рівні представляє собою сполуку наступних факторів та розраховується в наступний спосіб:

$$E_{\sigma}^{mp} = (\Delta Z\Pi^{ni} + \Sigma\Delta Z\Pi^{nc}) \times СПД\phi\sigma / 100 \times 12 - \Phi МБ, \quad (3)$$

$\Delta Z\Pi^{ni}$ – зміна середньої заробітної плати працівників підприємства-інноватора після реалізації інноваційного проекту, грн.; $\Sigma\Delta Z\Pi^{nc}$ – сумарна зміна середньої заробітної плати працівників підприємств-споживачів продукції підприємства-інноватора після реалізації інноваційного проекту, грн.; $СПД\phi\sigma$ – ставка податку на доходи фізичних осіб, %; 12 – кількість місяців у році; $\Phi МБ$ – фінансування інноваційного проекту за рахунок коштів місцевого бюджету, грн.

Встановлено, що основним недоліком існуючих підходів до визначення ефекту інноваційних проектів є те, що методики розрахунку соціального та екологічного ефектів носять більше рекомендаційний характер. Окрім того, ці ефекти визначаються якісними показниками й не розраховуються у грошових одиницях. Тому у роботі запропоновано розраховувати соціальний ефект інноваційного проекту за наступною формулою:

$$E_c = \Delta B_{\text{соцг}} + \Delta\Pi_{\text{бф}} + \Delta B_{\text{фз}} + \Delta B_{\text{нтр}} + \Delta B_{\text{мзи}}, \quad (4)$$

де E_c – соціальний ефект інноваційного проекту, грн.; $\Delta B_{соцг}$ – зростання витрат місцевих бюджетів, спрямованих на забезпечення соціальних гарантій в регіоні за рахунок зростання податкових надходжень, грн.; $\Delta\Pi_{бф}$ – збільшення надходжень до позабюджетних фондів за рахунок зростання фонду оплати праці на підприємстві-інноваторі та підприємствах-споживачах в грн.; $\Delta B_{фз}$ – зниження виплат з фонду сприяння зайнятості населення в регіоні у зв'язку зі зменшенням кількості безробітного населення за рахунок створення нових робочих місць після реалізації інноваційного проекту, грн.; $\Delta B_{мп}$ – зниження виплат по тимчасовій непрацевдатності за рахунок підвищення безпеки виробництва після реалізації інноваційного проекту, грн.; $\Delta B_{мзн}$ – зниження виплат державної соціальної допомоги малозабезпеченим верствам населення в регіоні після реалізації інноваційного проекту, грн.

Розрахунок екологічного ефекту інноваційного проекту пропонується здійснювати в такий спосіб:

$$E_{ек} = \Delta B_{нз} + \Delta\Pi_e + \Delta\Pi_{ен} + \Delta E_c, \quad (5)$$

де $E_{ек}$ – екологічний ефект інноваційного проекту, грн., $\Delta B_{нз}$ – зниження витрат з бюджету на природоохоронні заходи, грн.; $\Delta\Pi_e$ – зниження екологічного податку на підприємствах, після впровадження інноваційного проекту, грн.; $\Delta\Pi_{ен}$ – зниження штрафних санкцій за порушення екологічних нормативів, грн.; ΔE_c – додатковий соціальний ефект, грн.

Авторське бачення методики розрахунку складових ефекту від впровадження інноваційного проекту дозволило запропонувати методичні підходи до визначення участі розпорядників фінансових ресурсів у консолідованому фінансуванні інноваційних проектів залежно від очікуваного ефекту, що сприяє максимальному врахуванню імовірних джерел фінансування проекту, з огляду на що вибір джерела фінансування повинен пов'язуватися з ефектом, який отримує той чи інший розпорядник в результаті реалізації інвестування коштів.

Консолідоване фінансування інноваційного проекту у дисертації запропоновано визначати на принципі відповідності участі того чи іншого розпорядника фінансових ресурсів до ефекту, який він отримує. Тобто обсяги фінансування між отримувачами ефекту – розпорядниками фінансових ресурсів – при консолідованому фінансуванні розподіляються прямо пропорційно частці очікуваного ефекту у сумарному ефекті від реалізації інноваційного проекту.

Розрахунок необхідної суми j -ого джерела фінансування на основі розрахунку отриманого ефекту розпорядником фінансових ресурсів відбувається за формулою :

$$x_j = \frac{E_j}{\sum_{j=1}^l E_j} \times S \quad (6)$$

де x_l - сума фінансових ресурсів j -го розпорядника консолідованого фінансування інноваційного проекту, грн.,

E_j - очікуваний ефект, який отримує j -ий розпорядник фінансових ресурсів при реалізації інноваційного проекту;

l - кількість розпорядників фінансових ресурсів, які приймають участь у консолідованому фінансуванні;

S – загальна сума фінансування інноваційного проекту, грн .

Відповідно до встановленого взаємозв'язку між складовими ефекту та розпорядниками фінансових ресурсів, джерела фінансування x_j запропоновано представляти наступними чином: x_1 – кошти підприємства-інноватора, які рефінансуються в інноваційний проект; x_2 – кошти органів місцевого самоврядування, x_3 – кошти органів державної влади, x_4 – кошти позабюджетних фондів, x_5 – кошти венчурних фондів, x_6 – кошти страхових компаній та недержавних пенсійних фондів, x_7 – кошти банківських установ, x_8 – кошти лізингових компаній, x_9 – кошти неприбуткових організацій, $x_{10...l}$ – кошти підприємств регіону

Обґрунтовано, що при виборі джерел фінансування необхідно враховувати обмеженість фінансових ресурсів у їх розпорядників, виходячи з чого було сформовано систему обмежень.

$$\left\{ \begin{array}{l} S = x_1 + x_2 + \dots + x_l = \sum_{j=1}^l x_j \\ 0,65 \times ЧП_1 \leq x_1 \leq ЧП_1 \\ x_2 \leq (МК_t + ЦП_t) \\ x_3 \leq ДК_t \\ x_4 \leq Р\Phi_{нф} + Н\Phi_{нф} \\ x_6 \leq Р\Phi_{стр} + Р\Phi_{инф} \\ x_7 \leq S_{зоб} \times \mu \\ x_8 \leq S_{лк}^{\max} \\ x_9 \leq Д_{ню} - 0,2Д_{ню} \\ x_{10...l} \leq A_{10...l} \end{array} \right. \quad (7)$$

За допомогою економіко-математичної моделі та врахування встановлених обмежень розподіл джерел фінансування (сума коштів, яка виділяється кожним розпорядником в кожному плановому періоді) визначається таким чином, щоб сумарний ефект від n розпорядників за t років впровадження інноваційного проекту був максимальним:

$$E = \sum_{j=1}^n \sum_{k=1}^t E_{kj}(x_{kj}) \rightarrow \max \quad (8)$$

де k – період фінансування проекту ($1, 2, \dots, t$); j – розпорядники фінансових ресурсів ($1, 2, \dots, n$).

Таким чином, у другому розділі дисертації обґрунтовано теоретико-методичні підходи щодо визначення участі розпорядників фінансових ресурсів у консолідованому фінансуванні інноваційних проектів, що, на відміну від існуючих підходів, передбачає врахування очікуваного комерційного, економічного, бюджетного, соціального та екологічного ефекту кожним з розпорядників. Викладені результати дослідження сприяють удосконаленню управління фінансо-

вим забезпеченням інноваційного розвитку регіону та спрямовані на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства-інноватора, органів місцевого самоврядування, позабюджетних фондів та інвесторів регіону.

Третій розділ «Напрями удосконалення управління процесом фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування» представлено організаційну структуру управління інноваційним розвитком регіону, обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення механізму функціонування системи фінансового забезпечення регіонального інноваційного розвитку та запропоновано заходи щодо активізації регіональної інноваційної політики шляхом консолідації фінансових ресурсів.

Досвід поширення інноваційної діяльності у вітчизняній та зарубіжній практиці переконливо свідчить, що для реагування підприємств регіону на динамічні зміни зовнішнього середовища повинні бути задіяні сучасні методи управління активізацією впровадження інновацій, з огляду на що в роботі умотивовано, що удосконалення структури управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку в регіоні потребує створення відповідного структурного підрозділу у складі Департаменту освіти та науки, де інноваціями та інноваційним розвитком на даний час опікується відділ науки та вищої освіти департаменту освіти та науки Дніпропетровської державної обласної адміністрації. Таким підрозділом повинен стати «Сектор інноваційного розвитку», на який необхідно покласти функції з управління та контролю над інноваційним та науково-технічним розвитком Дніпропетровської області, відповідно до затвердженого Положення про Департамент, та вилучити обов'язки з їх виконання з працівників відділу науки та вищої освіти, що сприятиме підвищенню ефективності прийняття рішень у процесі активізації інноваційного розвитку регіону.

З метою ефективного фінансового забезпечення реалізації інноваційних проектів в регіоні та контролю за їх фінансуванням запропоновано під керівництвом Департаменту освіти та науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації та відповідно до положень Закону України «Про державно-приватне партнерство» №2404– VI від 01.07.2010 року створити Державну бюджетну організацію «Регіональний фонд фінансової підтримки інноваційного розвитку Дніпропетровської області» для здійснення управління та контролю за консолідованим фінансуванням впровадження інновацій в Дніпропетровській області. Функціями Регіонального фонду пропонується вважати участь щодо моніторингу пропозицій інноваційного розвитку, пошук зацікавлених у фінансуванні юридичних та фізичних осіб (розпорядників коштів) шляхом надання кредитів, позик підприємств, здійснення лізингових операцій, фінансування на поворотній основі, участі в статутних фондах господарчих товариств тощо та контроль за етапами реалізації інноваційних проектів регіону, відібраних конкурсною комісією в порядку й на умовах, встановлених Положенням про Регіональний фонд.

Разом з тим, з огляду на авторську пропозицію щодо врахування часток ефектів від реалізації інноваційних проектів залежно від диверсифікації джерел їх фінансування з метою отримання максимальних кінцевих результатів у дисертації запропоновано модель вибору оптимального варіанта розподілу джерел фі-

нансування інноваційних проектів між розпорядниками фінансових ресурсів, (табл. 2).

Таблиця 2

Оптимальний варіант вибору учасників консолідованого фінансування інноваційного проекту

Учасники консолідованого фінансування	Обсяги фінансування, тис. грн..	
	сума проекту	суми участі учасників у консолідованому фінансуванні.
Підприємство-інноватор (сума рефінансування)	0	25421,1
Внутрішні інвестори (підприємства регіону)	1496402,79	1435961,59
Органи державної влади	0	2691,83
Органи місцевого самоврядування	0	1413,53
Державні позабюджетні фонди	0	732,04
Неприбуткові організації	0	30182,7
Загальна сума	1496402,79	1496402,79

Джерело: за розрахунками автора

За представленим варіантом розпорядниками фінансових ресурсів стали: внутрішні інвестори, частка яких у фінансуванні проекту склала 96%, підприємство-інноватор – 1,7 %, органи місцевої та державної влади – 0,3% Держаний фонд охорони навколишнього середовища – 0,05 % та неприбуткові організації – 1,95%. Результатом розподілу є зниження ризику фінансування за рахунок диверсифікації джерел фінансування та зниження вартості фінансових ресурсів за рахунок того що частина фінансових ресурсів має 0% вартість (кошти Державного фонду охорони навколишнього середовища та кошти неприбуткових організацій).

Практичні результати з упровадження запропонованих методичних підходів до управління фінансовими забезпеченням інноваційного розвитку регіону, наведені у третьому розділі, доводять економічну ефективність, достовірність та практичне значення отриманих наукових положень та рекомендацій автора.

ВИСНОВКИ

У дисертації, що є завершеною науковою роботою, вирішено актуальну наукову задачу, що полягає в обґрунтованні теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій з удосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування інноваційних проектів.

1. На підставі узагальнення теоретичної платформи набуло подальшого розвитку змістовне наповнення понять «інноваційний розвиток регіону» та «фінансовий механізм інноваційного розвитку регіону». До теперішнього часу не існувало визначення, яке б у повній мірі враховувало якісний підхід до формування ефекту від здійснення інноваційної діяльності в регіоні, тому тлумачення інноваційного розвитку регіону як процесу створення та впровадження інновацій, метою якого є якісні зміни в соціально-економічному розвитку регіону у довго-

строковій перспективі та отримання економічного, комерційного, бюджетного, соціального та екологічного ефектів є, на думку автора, вдалою спробою його формулювання, що демонструє поєднання сутності явища, терміну його дії та отриманого результату. Обґрунтування функціональності застосування фінансового механізму інноваційного розвитку в регіоні для активізації інноваційних процесів регіонального рівня дозволило на основі системного підходу до його дослідження трактувати механізм з позиції взаємопов'язаності форм, методів, видів та елементів фінансових відносин в регіоні, спрямованих на його інноваційний розвиток, з метою підвищення соціально-економічного рівня та конкурентоспроможності.

2. Узагальнення існуючих класифікацій джерел фінансування інноваційного розвитку як передумови його поширення та активізації дозволило згрупувати їх за класифікаційними ознаками «за видами джерел фінансування», «за терміном фінансування», «за ступенем ризику» та виокремити нову класифікаційну ознаку «за видами отриманого ефекту», що дозволяє зв'язати джерела фінансування інноваційного проекту з ефектом, який отримує розпорядник фінансових ресурсів при консолідованому фінансуванні.

3. Умотивовано, що, на відміну від існуючих підходів, оцінку рівня інноваційного розвитку регіону та впливу на нього обсягів фінансування, необхідно визначати з урахуванням побудови рейтингу інноваційного розвитку регіону за допомогою розрахунку коефіцієнта, який визначає сукупний рейтинг інноваційного розвитку регіону відповідно до рейтингу визначених факторів (ВРП, рівень соціально-економічного розвитку, кількість інноваційно активних підприємств у промисловості, обсяг інноваційної продукції, власні джерела фінансування інноваційної діяльності, бюджетні джерела фінансування інноваційної діяльності, кадрове забезпечення інноваційного процесу).

4. Встановлено, що сучасний стан теорії та практики розрахунків ефекту інноваційних проектів не містить наукового обґрунтування кількісних характеристик таких його параметрів, як соціальний та екологічний ефект, що не сприяє покращенню використання фінансових ресурсів позабюджетних фондів та місцевих бюджетів. У зв'язку з цим у роботі виконано дослідження, що дозволили науково обґрунтувати ці параметри. Також встановлені та обґрунтовані складові економічного, комерційного та бюджетного ефектів інноваційного проекту, що дозволяє розраховувати їх з урахуванням усіх параметрів та факторів, які впливають на реалізацію проекту, та визначати частку участі розпорядників фінансових ресурсів у консолідованому фінансуванні.

5. Узагальнення існуючих методичних підходів до визначення структури фінансування інноваційних проектів дозволило запропонувати авторську методику визначення оптимальної структури джерел консолідованого фінансування на основі використання економіко-математичної моделі, що уможливорює врахування впливу частки розпорядників коштів у загальній структурі фінансування інноваційного проекту на формування виду ефекту (економічного, комерційного, бюджетного, соціального та екологічного) та обрати підприємству-інноватору найбільш доцільні джерела фінансування проекту.

6. Обґрунтовано, що ефективне управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону залежить від рівня виконання відповідальними особами та інституціями функціональних обов'язків з приводу провадження цього процесу, з огляду на що запропоновано реорганізацію на рівні органів місцевого самоврядування Департаменту освіти та науки Дніпропетровської державної обласної адміністрації шляхом виокремлення структурного підрозділу «Сектор інноваційного розвитку», на який необхідно покласти функції з управління та контролю над інноваційним та науково-технічним розвитком Дніпропетровської області.

Реалізація розроблених наукових положень, висновків і рекомендацій у процесі їх впровадження в умовах Дніпропетровського регіону підтвердила їх достовірність та доцільність використання органами місцевого самоврядування з метою підвищення ефективності управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств на базі інноваційного розвитку [Текст]: моногр. / за ред. О.С. Галушко. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 212 с. (11,80 друк. арк.). *Особисто автору належить визначення складових інноваційної структури регіону. – Р. 1.5 «Регіональні аспекти забезпечення активізації інноваційної складової конкурентоспроможності підприємства» / О.Ю. Доценко. – С. 37–42 (0,6 друк. арк.).*

2. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств на базі інноваційного розвитку [Текст]: моногр. / за ред. О.С. Галушко. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 212 с. (11,80 друк. арк.). *Особисто автору належить обґрунтування розрахунку соціального та екологічного ефектів інноваційного проекту, формулювання підходу до визначення участі розпорядників фінансових ресурсів у консолідованому фінансуванні. – Р. 2.2. – Оцінка ефективності інноваційного проекту як основа його консолідованого фінансування / О.Ю. Доценко. – С. 50–57(0,75 друк. арк.).*

3. Єдина Європа: Погляд у майбутнє [Текст]: моногр. = United Europe: Future prospects: monograph /ДВНЗ «Національний гірничий університет», Дніпропетровськ; Вища банківська школа, Вроцлав; за ред. О.І. Амоші. – Д.: Національний гірничий університет, 2013. – 286 с. (15,20 друк. арк.). *Особисто автору належить обґрунтування трансформації інноваційної фінансової інфраструктури в регіоні у контексті Європейської інтеграції «Convergence of regional innovation Infrastructure of Ukraine and the EU» / Elena Dotsenko. – С. 159–164. (0,55 друк. арк.).*

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Доценко О.Ю. Напрями інноваційного розвитку регіонів України в контексті формування державної інноваційної стратегії /О.Ю. Доценко // Регіональний збірник наукових праць з економіки «Прометей». – 2007. – № 2. – С. 122–125 (0,35 друк. арк.).

2. Доценко О.Ю. Формування інноваційної інфраструктури регіону як елемента регіональної інноваційної системи / О.Ю. Доценко // Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Економічний вісник» Національного гірничого університету. – 2010. – № 2. – С. 12–19. (0,75 друк. арк.).

3. Доценко О.Ю. Рівень інноваційного розвитку регіонів України та фактори, які його формують / О.Ю. Доценко // Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Економічний вісник» Національного гірничого університету. – 2010. – № 4. – С. 25–35. (0,85 друк. арк.).

4. Доценко О.Ю. Консолідоване фінансування інноваційного розвитку регіону / О.С. Галушко, О.Ю. Доценко // Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Економічний вісник» Національного гірничого університету. – 2012. – № 1. – С.12–19. всього друк. арк. 0,60 (*особистий внесок автора полягає в обґрунтованні розрахунку соціального та екологічного ефекту інноваційного проекту, сформульовані підходу до визначення участі розпорядників фінансових ресурсів у консолідованому фінансуванні (0,50 друк. арк.)*).

5. Доценко О.Ю. Механізм інноваційного розвитку регіону / О.Ю. Доценко // Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Економічний вісник» Національного гірничого університету. – 2012. – № 3. – С. 31–40. (0,85 друк. арк.).

6. Доценко О.Ю. Інвестиційний потенціал позабюджетних фондів в умовах інноваційного розвитку регіонів України / О.Ю. Доценко // Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Економічний вісник» Національного гірничого університету. – 2012. – № 4. – С. 4–11 (0,70 друк. арк.).

7. Доценко О.Ю. Обґрунтування участі розпорядників фінансових ресурсів у фінансуванні регіональних інноваційних проектів / О.Ю. Доценко // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2014. – №3. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua> (0,75 друк. арк.).

8. Доценко О.Ю. Удосконалення організаційного механізму формування фінансових ресурсів регіонального інноваційного розвитку / О.Ю. Доценко // Інвестиції: практика та досвід. –2014. – № 8. – С. 78 – 82 (0,65 друк. арк.).

Статті в іноземних виданнях:

1. Доценко Е.Ю. Теоретические основы определения сущности инновационного развития региона / Е.Ю. Доценко // Экономика. Управление. Право. – 2014. – Январь. – №1(49). – С. 32–36 (0,65 друк. арк.).

Матеріали наукових конференцій:

1. Доценко О.Ю. Фінансово-економічні аспекти інноваційного розвитку регіонів України / О.Ю. Доценко // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., 28 – 30 травня 2009 р. – Д.: Національний гірничий університет, 2009. – Т. 1. – С. 210–211 (0,10 друк. арк.).

2. Доценко Е.Ю. Организационно-экономический механизм регионального инновационного развития / Е.Ю. Доценко // Инновации в создании и управлении бизнесом : Матер. межд. науч. онлайн-конф., 20–30 апреля 2010 г. – М.: РУДН, 2010. – С. 27–30 (0,30 друк. арк.).

3. Доценко О.Ю. Інноваційна інфраструктура регіону / О.Ю. Доценко // Трансферт технологій: від ідеї до прибутку : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., 27–29 квітня 2010 р. – Д.: Національний гірничий університет, 2010. – Т. 2. – С. 96–97 (0,10 друк. арк.).

4. Доценко О.Ю. Зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування як фактор стимулювання інноваційного розвитку регіонів / О.Ю. Доценко // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., 20–22 травня 2010 р. – Д.: Національний гірничий університет, 2010. – Т. 2. – С. 45–47 (0,10 друк. арк.).

5. Доценко О.Ю. Соціально-економічний розвиток регіону й регіональна інноваційна політика / О.Ю. Доценко // Соціально-економічний розвиток України і її регіонів: проблеми науки і практики : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., 27 – 28 травня 2010 р. – Х.: ХНЕУ, 2010 р. – С. 51–53 (0,10 друк. арк.).

6. Доценко О.Ю. Фінансування інноваційного розвитку регіонів / О.Ю. Доценко // Фінансово-кредитний механізм в соціально-економічному розвитку країни : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 лютого 2011 р.– Макіївка: Макіївський економіко-гуманітарний інститут, 2011. – Т. 1. – С. 164–165 (0,10 друк. арк.).

7. Доценко О.Ю. Місце фінансового механізму в системі механізмів інноваційного розвитку регіону / О.Ю. Доценко // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України: Матер. міжнар. наук.-практ. конф., 2–4 червня 2011 р. – Д.: Державний ВНЗ «НГУ», 2011. – Т. 1. – С. 217–219 (0,10 друк. арк.).

8. Доценко О.Ю. Фінансування інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів України / О.Ю. Доценко // Стратегічні вектори розвитку національної економіки в умовах протидії викликам глобалізації : Матер. всеукр. наук.-практ. конф., 22–23 березня 2012 р. – Сімферополь: КЕІ КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2012. – С. 197–199 (0,10 друк. арк.).

9. Доценко О.Ю. Стратегія фінансової підтримки інноваційного розвитку регіону / О.Ю. Доценко // Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., 23–24 травня 2013 р. – Х.: ХНЕУ, 2013 р. – С. 383–386 (0,20 друк. арк.).

10. Доценко О.Ю. Удосконалення механізму фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонів України / О.Ю. Доценко // Фінансовий механізм та обліково-аналітичне забезпечення сталого економічного розвитку : Матер. всеукр. наук.-практ. конф., 4–7 вересня 2013 р.– Севастополь: Севастопольський національний технічний університет, 2013.- С. 163–165 (0,10 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Доценко О.Ю. Управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування інноваційних проектів. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – ПВНЗ «Європейський університет». – Київ, 2014.

Дисертація присвячена розробці методичних підходів до ефективного управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування інноваційних проектів. Науково обґрунтовано методологічну базу та удосконалено понятійний апарат інноваційного розвитку регіону, фінансовий механізм інноваційного розвитку. Удосконалено та доповнено класифікацію джерел фінансування інноваційного розвитку регіону.

Проаналізовано стан інноваційного розвитку регіонів та його фінансове забезпечення, що дозволило визначити коефіцієнт сукупного рейтингу інноваційного розвитку регіону. Розроблено методичні підходи до визначення параметрів консолідованого фінансування інноваційних проектів на основі складових ефекту (економічного, комерційного, соціального, бюджетного, екологічного). Науково обґрунтовано економічний зміст оптимізаційної моделі вибору джерел фінансування інноваційних проектів в умовах консолідації фінансових ресурсів та урахування участі кожного з розпорядників фінансових ресурсів.

З метою реалізації наукових положень, висновків і рекомендацій запропоновано удосконалення процесу управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку в регіоні на основі консолідованого фінансування інноваційних проектів.

Ключові слова: інноваційний розвиток, фінансове забезпечення інноваційного розвитку, фінансовий механізм інноваційного розвитку, ефект, консолідоване фінансування, інноваційний проект.

АННОТАЦИЯ

Доценко Е.Ю. Управление финансовым обеспечением инновационного развития региона на основе консолидированного финансирования инновационных проектов. – на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – ЧВУЗ «Европейский университет». – Киев, 2014.

Диссертация посвящена разработке методических подходов к эффективно-му управлению финансовым обеспечением инновационного развития региона на основе консолидированного финансирования инновационных проектов. Научно обосновано методологическую базу и усовершенствованы понятийный аппарат инновационное развитие, финансовый механизм инновационного развития. Инновационное развитие региона рассматривается как процесс создания и внедрения инновации в регионе, цель которого качественные изменения в социально-экономическом развитии региона в долгосрочной перспективе и получения экономического, коммерческого, бюджетного, социального и экологического эффектов, связанных с реализацией региональных инновационных проектов. Финансовый механизм инновационного развития региона рассматривается как совокупность и взаимосвязь форм, методов, видов и элементов финансовых отношений в регионе, направленных на инновационное развитие с целью повышения его социально-экономического уровня и конкурентоспособности.

Обобщены классификационные признаки источников финансирования инновационного развития в регионе, среди которых выделены виды источников,

срок финансирования и степень риска. Также классификация источников финансирования инновационного развития региона дополнена таким классификационным признаком, как «по видам полученного эффекта», который позволяет установить взаимосвязь между распорядителями финансовых ресурсов и эффектом, который они получают при реализации инновационного проекта.

Проанализировано состояние инновационного развития регионов и его финансового обеспечения, что позволило определить коэффициент совокупного рейтинга инновационного развития региона на основе факторов, которые на него влияют. Определено влияние объемов финансирования инноваций на рейтинг инновационного развития региона.

Разработаны методические подходы к определению параметров консолидированного финансирования инновационных проектов на основе составляющих эффекта (экономического, коммерческого, социального, бюджетного, экологического). В работе предложено бюджетный эффект разделять, в зависимости от уровня зачисления налогов от реализации проекта, на эффект государственного и местного уровней. Определены экономические последствия социального и экологического эффекта от реализации инновационного проекта. Научно обосновано экономическое содержание оптимизационной модели выбора источников финансирования инновационных проектов в условиях консолидации финансовых ресурсов и учета доли участия каждого из распорядителей финансовых ресурсов.

С целью реализации научных положений, выводов и рекомендаций в реальных условиях экономики региона и промышленного предприятия предложено организационно-экономический механизм консолидированного финансирования инновационных проектов в регионе, который позволяет распределить функции управления финансовым обеспечением инновационного развития.

Ключевые слова: инновационное развитие, финансовое обеспечение, финансовый механизм инновационного развития, экономический эффект, консолидированное финансирование, инновационный проект.

Dotsenko E. Y. Financial management provision of innovation and development of the region on the basis of the consolidated financial in-innovation projects. -Manuscript.

Dissertation on competition degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.08 - money, finance and credit. – PHEI "European University". - Kiev, 2014.

Dissertation is devoted to working out of methodical approaches to the effective management of financial provision of innovative development of the region on the basis of the consolidated fund innovative projects. Scientifically sound methodological base and improved the conceptual apparatus. Generalized classification features innovative sources of financing for development in the region.

Analyzed the state innovative development of the region and its financial support, which allowed to determine the ratio of the total rating of innovative development of the region based on the factors that affect it.

Developed methodological approaches to the characterization of a consolidated financing of innovative projects based on components of the effect (economic, commercial, social, budgetary and ecological). Determined by the economic consequences of the social and environmental effects of an innovative project. Scientifically proven economic content optimization model of choice of sources of financing of projects in the consolidation of financial resources and taking into account the proportion of participation of each of the managers of financial resources.

In order to implement the provisions of the research, conclusions and recommendations suggested organizational and economic mechanism of the consolidated fund innovative projects in the region.

Keywords: innovative development, financial provision, financial mechanism of innovative development, economic effects, consolidated funding for innovative projects.

